

3-6 YAŞ ÇOCUĞA SAHİP EBEVEYNLERİN RESİMLİ ÇOCUK KİTABI SEÇİMİ ÖLÇÜTLERİNİN İNCELENMESİ

Serpil PEKDOĞAN (*)

Öz

Okul öncesi dönemde; çocukların ilk defa renk, çizgi sözcüklerin doğru söylenmesiyle oluşan estetik dil ile tanıştıran ilk kaynak çocuk edebiyatıdır. Özellikle renkler çocuk kitapları içerisinde yer almakta ve çocuğun hayatı boyunca sürdüreceği sanatsal çalışmalarda ona somut bir temel kazandırmaktadır. Bu doğrultuda çalışmanın amacı 3-6 yaş çocuğa sahip ebeveynlerin resimli çocuk kitabı seçimi ölçütlerinin incelenmesidir. Araştırmanın çalışma grubunu 3-6 yaş çocuğa sahip, 7 anne, 7 baba olmak üzere 14 anne baba oluşturmaktadır. Çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden fenomenoloji (olgubilim) deseni kullanılmıştır. Araştırmanın verileri yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla toplanmıştır. Elde edilen veriler içerik analizi yöntemiyle çözümlenmiştir. Elde edilen bulgular nicel veriler ve doğrudan alıntılarla desteklenerek sunulmuştur. Araştırma sonucunda ebeveynlerin çocuklarına resimli çocuk kitabı alırken yaşa uygunluk, renk ve yazı puntosu, resimlerin içeriği, eğitici, eğlendirici ve yaratıcı olmasına dikkat ettikleri belirlenmiştir. Ebeveynler çocuklarına resimli çocuk kitabı alırken fiyatını önemsemediklerini, kitapçılardan aldıklarını ve alırken çocuklarının fikirlerini aldıklarını belirtirken, evde çocuklarına ait özel bir kütüphane olmadığını da belirtmişlerdir.

Anahtar Kelimeler: Resimli Çocuk Kitabı, Kitap, Çocuk, Anne, Baba.

Investigation of Mesasurements for Children's Pictures Books Selection of Parents with 3-6 Year Old Children

Abstract

Children's literature is the first source that introduces children to the aesthetic language that is formed by correct singing of color, line words for the first time in the preschool period. Especially the colors are included in children's books and they give an explicit basic to the artistic work that the child will continue along his life. The aim of

*) Yrd. Doç. Dr., Hitit Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu Çocuk Gelişimi Bölümü
(e-posta: serpil4423@hotmail.com), ORCID ID: <http://orcid.org/0000-0002-8442-354X>

studying this direction is to examine the criteria for selecting picture books for 3-6 year old children according to parents. The sample of study consisted of 7 mother and 7 father who are 14 parents of 3-6 year old children. In the study, phenomenology (phenomenology) design is used in qualitative research methods. The results of the study were collected through a semi-structured interview form. The obtained data were analyzed by content analysis method. The findings are presented with quantitative data and supporting with direct quotations. As a result of the research, it has been determined that when parents take book for their children, they pay attention of age appropriateness, color and fonts, content of pictures, educational, amusing and creative. Parents also pointed out that they did not care about the price when they bought their children's pictures books for their children, and they pointed out that they had bought them from bookstores after they received their children's ideas; also they pointed out that they did not have a library dedicated to their children at home.

Keywords: Children's Pictures, Books, Book, Child, Mother, Father.

GİRİŞ

Okul öncesi dönemde çocuklar yaşamları için gerekli becerileri kazanmakta, sosyal deneyimler edinmekte ve bilişsel becerilerini geliştirmektedirler. Çocuğa bu dönemde sağlanan fırsatlar ve yetişkin desteği çocuğun yaşama en iyi şekilde hazırlanmasına yardımcı olmaktadır (Oktay, 2007). Yapılan araştırmalar okul öncesi eğitim alan çocukların akademik başarılarının yaşitlarından daha ileri düzeyde olduğunu göstermektedir, bu durum okul öncesi eğitimin önemini bir kez daha ortaya çıkarmaktadır (Yılmaz, 2003). Bu nedenle erken yıllarda çocuklara sağlanan farklı uyarıcılar, çocukların gelişim alanları üzerinde olumlu etkiler yaratmaktadır. Bu uyarıcılardan en önemlilerinden birisi de resimli çocuk kitaplarıdır.

Okul öncesi dönemde; çocukların ilk defa renk, çizgi ve sözcüklerin doğru söylenmesiyle oluşan estetik dil ile tanıştıran ilk kaynak çocuk edebiyatıdır. Özellikle renkler resimli çocuk kitapları içerisinde yer almakta ve çocuğun hayatı boyunca sürdüreceği sanatsal çalışmalarda ona somut bir temel kazandırmaktadır (Striker, 2005). Bir-yedi yaş arasındaki çocuklar için hazırlanmış kitaplara bu sebeplerden dolayı resimli çocuk kitabı adı verilmektedir. Çocukların ilk defa çizgi çizmeyi resimli çocuk kitaplarından öğrenmekte olduğu, aynı zamanda kitapların yaratıcılığı da geliştirdiği bilinmektedir. Çocuklar için yazılmış kitapların öğretmenlerin, anne ve babaların aracılığıyla çocuklara okunması dil gelişimine de önemli katkılar sağlamaktadır. Çocuk dili öğrenirken eleştirel düşünme becerilerinin gelişimiyle birlikte sözcük dağarcığı artmakta, dolayısıyla okuma ve anlama yeteneği de gelişmektedir (Çetindağ, 2011).

0-2 yaş dönemindeki çocuklar için kitaplar, oyuncaklar gibi oyun ihtiyacını karşılayan ve birçok duyuya hitap eden araçlardır. 2-4 yaşlarındaki çocuklar için ise kitaplar çocuğun kavramsal gelişimi ve anlama becerileri üzerinde etkilidir. Aynı zamanda bu dönemde kitaplar, çocukların yeni öğrendikleri kavramları isimlendirme ve bu kavramla-

rı ilişkilendirme gibi bilişsel becerileri geliştirmektedir. Okul öncesi yıllarda yetişkinler tarafından çocuklara okunan ve resimleri çocuk tarafından incelenen kitaplar, çocukla yetişkin arasında duygusal ve fiziksel yakınlığı sağlamaktadır. Böylece çocuk sevdiği biriyle olmaktan hoşnut olmakta ve kitapların sağladığı farklı olanaklarla yaşantısında yeni deneyimler edinmektedir. Çocuk böylece kitaba karşı sevgi ve saygı oluştururken, okuma ve konuşma kurallarına ilişkin de deneyimler edinmektedir. Bu dönemde anne ve babaların çocukların okumasına yönelik bilinçli çabaları çocuğun ileriki yaşlarda okuma becerisi edinmesine önemli katkılar sağlayacaktır (Sever, 2012). Çocukların yer aldığı ve onlar için çoğu zaman çok değerli olan kitap veya hikâye okuma, okul öncesi dönem eğitiminde en çok kullanılan eğitim metotlarından birisidir (MacNaughton ve Williams, 2004).

Çocuk kitaplarının belirtilen gelişimleri sağlaması için hem biçimsel hem de içerik anlamında bir takım özelliklere sahip olması gerekmektedir. Çocuklara seçilen kitaplar onlarda büyük bir merak uyandırmalı, okurken zevk almalı ve tekrar tekrar okuma isteği uyandırarak okuma alışkanlığı edinmesini sağlamalıdır. Aral ve Bulut (2001); Machado (2003), anne-babalar ve öğretmenlerin kitap seçerlerken aşağıdaki ölçütlere dikkat etmeleri gerektiğini belirtmişlerdir:

- Tercih edilen kitapta ele alınan hikâyenin konusu ve planı basit olmalıdır.
- Karakterler açıkça tanımlanmış ve dürüst olmalıdır.
- Bilgi verici ve hatalardan arınmış eserlerin tercih edilmiş olmasına özen gösterilmelidir.
- Kitap, çocukların kendilerini ve çevresini tanımasına fırsat vermemelidir.
- Çok defa kullanıma elverişli olmalı ve oyuncak havası taşınmalıdır.
- Çocukta olumlu duyguları geliştirmelidir.
- Mizah duygusunu oluşturmamalıdır.
- Dil yalın, ritmik olmalı ve çocuğun anlayabileceği düzeyde olmalıdır.
- Farklı kültürlere ve değerlere değinebilmeli ve bu konular tarafsız olmalıdır.
- Her şeyden önemlisi kitap seçiminde çocuğun fikirleri de alınmalıdır.
- Kitabın içeriği çocuğun yaş grubuna uygun olmalıdır.
- Çocuk, konuşarak veya metne uygun hareketlerle hikâyeye katılabilmelidir.
- Resimler, metni iyi açıklamalı ve metinde geçen olayla uyum sağlamalıdır.

Belirtilen bu özellikler kitapların içyapı özelliklerini oluşturmaktadır. Kitabın dış yapı özellikleri de ele alınan ilk unsurlardan birisidir. Kitabın şekli, boyutu, sayfa sayısı, ciltlemesi, yazı puntosu, resim büyüklüğü ve renklendirmesi gibi özelliklerde yetişkinlerin kitap seçimini etkilemektedir. Bu ölçütler sağlanırken dikkat edilmesi gereken önemli unsurlardan birisi de yetişkinlerin çocuklara model olmasıdır. Çünkü çocukların en yaygın kullandıkları öğrenme metodu, diğer insanları gözlemlemek ve onları taklit etmektir

(Yükselen, 2015). Erken yaşlarda kitap okuma alışkanlığı, doğru kitap seçimiyle ve iyi bir model olmayla kazandırılmaya başlamaktadır. Kitapların bu kadar önemli olduğu günümüzde, her yerde çeşitli çocuk kitaplarının çok uygun fiyata satıldığı, kitapların artık kitapçılarda olmanın ötesine geçtiği, farklı tüketim malzemelerinin satıldığı merkezlerde yer aldığı görülmektedir. Bu durum kitap okuma alışkanlığının yaygınlaşması adına sevindirici olmakla beraber, nitelikli kitap seçiminin de önüne geçen bir problem olarak karşımıza çıkmaktadır.

Kitapların özellikleri ve çocuklar üzerindeki etkileri göz önünde bulundurulduğunda, ebeveynlerin çocuk kitapları seçiminin araştırılmasının önemli bir konu olduğu görülmektedir. Okul öncesi döneme ilişkin yapılan çalışmalar incelendiğinde, okuma-yazma becerilerine yönelik çalışmaların yapıldığı (Başar, 2013), kitaplarda şiddet ve korku öğelerinin ele alındığı (Dağlıoğlu ve Çamlıbel Çakmak, 2009), kitap resimlemelerinin çocukların okuma tercihleri üzerindeki etkileri (Brookshire, Scharff ve Moses, 2002), çocuk kitaplarındaki resimlemeler hakkında öğretmen görüşlerinin incelenmesine (Mercan, 2015) yönelik çalışmalar bulunmaktadır. Bu nedenden dolayı erken yıllarda çocuklara okuma alışkanlığının kazandırılmasında önemli bir etken olan resimli çocuk kitaplarının seçiminde yapılacak yanlışların önüne geçmek ve farkındalık yaratmak, satın alınan resimli çocuk kitaplarında içerik ve dış yapı özelliklerinde kaliteyi yükseltmek adına, ebeveynlerin çocuklarına resimli çocuk kitabı alırken hangi ölçütleri göz önünde bulduklarının araştırılmasının önemli olduğu düşünülmektedir.

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Bu çalışmada ebeveynlerin resimli çocuk kitabı seçimi ölçütlerinin belirlenmesi amaçlandığından, nitel araştırma yöntemlerinden olgubilim (fenomenoloji) deseni kullanılmıştır. Bryman (2004); Cohen, Manion ve Morrison (2007) ve Lichtman'e (2012) göre, nitel araştırmalar, genel olarak çalışma grubunun küçük tutulduğu ve zengin ve kapsamlı bilgi toplamaya olanak sağlayan araştırma yöntemi içerisinde yer almaktadır. Olgu bilim yönteminde katılımcıların belirlenen olguya ilişkin deneyimleri belirlenmeye çalışılır (Creswell, 2007). Olgubilimde başlıca veri toplama aracı görüşmedir. Görüşmeler genelde uzundur. Yoğun etkileşim gerektirir. Birey temelli veri analizi söz konusudur (Yıldırım ve Şimşek, 2016).

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu okul öncesi eğitim kurumuna devam eden ve 3-6 yaş aralığında çocuğa sahip anne ve babalar oluşturmaktadır (n=14). Çalışma grubunun seçilmesinde seçkisiz örnekleme yöntemlerinden basit seçkisiz örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Basit seçkisiz örneklemede; tüm bireylerin seçilme olasılığı aynıdır ve bir bireyin seçimi diğer bireylerin seçimini etkilememektedir (Büyüköztürk vd., 2011). Tablo 1'de çalışma grubuna ilişkin demografik özelliklere yer verilmiştir:

Tablo 1. Çalışmaya katılan ebeveynlere ilişkin demografik özellikler

Değişkenler		f	%
Cinsiyet	Kadın	7	50
	Erkek	7	50
Eğitim Durumu	Ortaokul	1	7
	Lise	6	42
	Üniversite	7	51
Çalışma Durumu	Çalışıyor	8	57
	Çalışmıyor	6	43
Toplam		10	100

Tablo 1. İncelendiğinde çalışmaya katılan ebeveynlerin %50'sini anneler, %50'sini babalar oluşturmaktadır. Katılımcıların büyük bir kısmı üniversite mezunudur (f=%51) ve çalışmaktadır (f=%57).

Veri toplama araçları

Araştırmada veriler yarı yapılandırılmış görüşme formu ile toplanmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşmeler standart ve esnek olmasından ve belirli bir konuda derinlemesine bilgi edinmeyi sağlamasından dolayı (Yıldırım ve Şimşek, 2016) araştırmacılar tarafından fazla tercih edilmektedir. Yarı yapılandırılmış görüşmeler hem sabit seçenekli cevaplamayı, hem de ilgili alanda derinlemesine gidebilmeyi birleştirildiğinden dolayı (Büyüköztürk vd., 2009) tercih edilmiştir. Yarı yapılandırılmış görüşme formu oluşturulurken, alan yazın taranmış ve benzer araştırmalarda kullanılan formlar incelenmiştir. Daha sonra oluşturulan yarı yapılandırılmış görüşme formu, 2 okul öncesi ve 1 Türkçe eğitimi alanında uzmanlara sunulurken, gerekli düzeltmeler yapılmış ve form son halini almıştır. Örnek görüşme soruları aşağıda sunulmuştur:

- Çocuklarınız için satın aldığınız resimli çocuk kitaplarında dikkat ettiğiniz unsurlar nelerdir?
- Çocuğunuza alacağınız resimli çocuk kitaplarını yayınevi ve fiyat açısından inceler misiniz?
- Çocuğunuza resimli çocuk kitaplarını nerelerden satın alırsınız?
- Çocuğunuza resimli çocuk kitapları satın alırken çocuğunuzun fikrini alır mısınız?
- Evinizde çocuğunuz için oluşturduğunuz bir kütüphane var mı?

İşlem

Görüşme soruları son halini aldıktan sonra anne babalarla yüz yüze görüşmeler yapılmış ve görüşmeler ortalama 20 dk. sürmüştür. Görüşme verileri araştırmacı tarafından yazılı olarak kaydedilmiştir.

Verilerin Analizi

Veriler nitel araştırma yöntemlerinden içerik analizi kullanılarak çözümlenmiştir. İçerik analizinin temel amacı, elde edilen verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşabilmektir. İçerik analizinde toplanan veriler önce kavramsallaştırılır, elde edilen kavramlar mantıksal biçimde düzenlenir ve temalar şeklinde sınıflandırılır. Verilerin analizinde aşağıda belirtilen aşamalar kullanılmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2016).

- 1- Verilerin Kodlanması: Bu aşamada araştırmacı verileri kodlamaktadır. Elde edilen veriler incelendikten sonra anlamlı bölümlere ayrılır ve her bölümün kavramsal ifadesi bulunur. Verilerin kodlanmasında önemli olan anlamlı bölümlere tanımlayıcı isimler bulmaktır.
- 2- Temaların Bulunması: Toplanan veriler kodlandıktan sonra, kodları belli kategoriler altında toplayabilen temaların bulunması gerekir. Kodlar arasındaki ortak yönler, belirlenen temalar altında sınıflandırılır.
- 3- Verilerin kodlara ve temalara göre düzenlenmesi ve tanımlanması: Kodlanan veriler tematik olarak sınıflandırılır ve okuyucunun anlayabileceği şekilde sunulur.
- 4- Bulguların Yorumlanması: Ayrıntılı olarak sunulan bulgular araştırmacı tarafından yorumlanır ve bazı sonuçlar çıkarılır.

Çalışmanın Güvenirliği

Araştırmanın güvenirliliği uzman incelemesi yöntemiyle yapılmıştır. Bu yöntemde araştırmanın konusu ve nitel yöntemler konusunda uzman kişilerden çalışmayı incelemesi istenir (Creswell, 2003). Bu yöntemde uzman, araştırmada toplanan veriler, analizleri ve sonuçlarına kadar olan süreci inceler ve geri dönütlerde bulunur (Holloway ve Wheeler, 1996; Houser, 2015; Streubert ve Carpenter, 2011). Bu bağlamda alanda uzman bir öğretim üyesiyle görüşülerek, araştırmacı tarafından tüm süreç sözel olarak uzmana aktarılmış ve uzmanla birlikte değerlendirmeler yapılarak çalışmanın güvenirliliği sağlanmıştır. Kodlamalar ise E1, K1 şeklinde yapılmıştır. E1 erkek ebeveyn, 1. kişi, K1 ise kadın ebeveyn 1. kişiyi ifade etmektedir.

BULGULAR

Çalışmada görüşme yapılan ebeveynlerle ilgili bulgular içerik analizi yapılarak temalar şeklinde sınıflandırılmış, verilen yanıtlardan doğrudan alıntılar yapılarak tablo şeklinde sunulmuştur. Çalışmada ebeveynlere "Çocuklarınız için satın aldığınız resimli çocuk kitaplarında dikkat ettiğiniz unsurlar nelerdir?" sorusu sorulmuş ve alınan yanıtlara bağlı olarak oluşan temalar ve görüşlerden elde edilen bulgular Tablo 2'de belirtilmiştir.

Tablo 2. Ebeveynlerin Çocukları İçin Satın Aldıkları Resimli Çocuk Kitaplarında Dikkat Ettikleri Unsurlar

İç Yapı Özellikleri	f	Ebeveyn Görüşlerinden Bazıları
Anlatım dili	8	“Çocuğuma kitap alırken anlatım dili, şiddet ve korku öğelerinin olmaması ve çocuğumun yaşına uygun olmasına dikkat ederim (K3)”,
İçeriğindeki şiddet ve korku öğelerinin olmaması	6	“Kitabın çocuğun hayal gücünü geliştirmesi, dilinin akıcı olması ve eğitici olmasına dikkat ederim (E2)”
Yaşına uygunluk	9	“Değerlerimizi ön planda tutması, çocuğun yaşamıyla ilgili ders çıkarması unsurlarına dikkat ederim (K4)”
Eğitici ve eğlendirici olması	5	
Yaratıcılığı destekleyici olması	4	
Resimlerin içeriği	6	
Değer kavramlarının olması	2	
Dış Yapı Özellikleri	f	Ebeveyn Görüşlerinden Bazıları
Yazı puntosu ve resim büyüklüğü	8	“Kitabın kısa olması, az yazılı ve bol resim içermesi, kâğıdının ve dış kapağının kaliteli olması kitap seçimimi etkiler (E5)”
Kaliteli olması	6	“Eğer renkler canlı olmazsa dikkat çekmiyor. Canlı renklere de renk karmaşası olmamalı, çocuğun dikkatini çekecek şekilde olmalı (E3)”
Canlı renkler	8	

Tablo 2. incelendiğinde ebeveynlerin kitap seçimlerinin içyapı özellikleri ve dış yapı özellikleri temaları altında toplandığı görülmektedir. Ebeveynler çocuklarına kitap alırken iç yapı özelliklerinden en fazla yaşa uygunluk (f=9) ve anlatım diline (f=8), dış yapı özelliklerinden de yazı puntosu ve resim büyüklüğü (f=8) ile canlı renklere (f=8) dikkat ettikleri görülmüştür. Bu özelliklerin yanı sıra kitabın kaliteli olması (f=6), resimlerin içeriği (f=6), içeriğinde şiddet ve korku öğelerini barındırmaması (f=6), eğitici ve eğlendirici olması (f=5), yaratıcılığı desteklemesi (f=4), değer kavramlarının olması (f=2) gibi özellikler de ebeveynlerin çocuklarına kitap alırken dikkat ettikleri diğer unsurlar arasında yer almaktadır.

Çalışmanın başka bir araştırma sorusu “Çocuğunuza alacağınız resimli çocuk kitaplarını yayınevi ve fiyat açısından inceler misiniz?” şeklindedir. Ebeveynlerin görüşlerinden oluşturulan bulgular ve alıntılar Tablo 3’te sunulmuştur.

Tablo 3. Resimli Çocuk Kitaplarının Yayınevi ve Fiyat Açısından İncelenmesine İlişkin Bulgular

İçerik	f	Ebeveyn Görüşlerinden Bazıları
Evet	6	“Çocuğuma kitap alırken fiyatını önemsemem, önemli olan içeriğidir fakat yayınevi konusunda pek bilgi sahibi değilim (E4)”, “Kitap alırken fiyatına bakarım çünkü bazı kitaplar sadece kapağının renkli ve kalın olmasından dolayı fazla fiyata satılabilir (K2)”
Hayır	8	

Tablo 3. incelendiğinde ebeveynlerin yarısından fazlası (f=8), çocuklarına resimli çocuk kitabı alırken fiyatının önemsemediğini belirtirken, geri kalan ebeveynler ise (f=6) kitap fiyatını önemsediklerini belirtmemişlerdir. Ebeveynlere “Çocuğunuza resimli çocuk kitaplarını nerelerden satın alırsınız?” Sorusu yöneltilmiş ve bulgular Tablo 4’te belirtilmiştir:

Tablo 4. Resimli Çocuk Kitaplarının Nerelerden Satın Alındığına İlişkin Bulgular

Yerler	f	Ebeveyn Görüşlerinden Bazıları
Kitapçı	9	“Çocuğum için kitapları kitapçıdan alırım (K9, E7)” “Kitapçılardan da alırım fakat markette alışveriş yaparken kitap reyollarını görüyorum, bazen uygun fiyatlı kitaplar olabiliyor, onları tercih ediyorum (E6)”
Diğer	5	

Ebeveynlerin çoğunluğu resimli çocuk kitaplarını kitapçıdan alırken (f=9), bir kısmı da (f=5) farklı kaynaklardan çocukları için kitap aldıklarını belirtmektedirler. Ebeveynlere çocuklarına kitap alırken “Çocuğunuza resimli çocuk kitapları satın alırken çocuğunuzun fikrini alır mısınız?” sorusu sorulmuş ve yanıtlar aşağıda belirtilmiştir:

Tablo 5. Ebeveynlerin Çocuklarına Resimli Çocuk Kitabı Alırken Çocukların Fikirlerini Alma Durumlarına İlişkin Bulgular

Çocukların fikirleri	f	Ebeveyn Görüşlerinden Bazıları
Alırım	14	“Çocuğuma kitap alırken onun da fikrini alırım, sonuçta kitabı ona okuyacağım (K4,E7)” “Kitapçıya çocuğumla beraber giderim, ona hangi kitabı alması istediğini sorar, içindeki resimleri gösterir ve konusu hakkında kısaca bilgi veririm (K2,K4,E6)” “Çocuğumla beraber kitap almaya giderim, onun fikirleri benim için değerlidir. Kendisine sorarım ve değerli hissetmesini sağlarım (E3.)”

Tablo 5. incelendiğinde ebeveynlerin tamamı çocuklarına resimli çocuk kitabı alırken onların görüşlerini önemsediklerini belirtmişlerdir. Çocukların evde kütüphanelerinin olup olmadığı sorusuna yanıt bulmak amacıyla ebeveynlere “Evinizde çocuğunuz için oluşturduğunuz bir kütüphane var mı ?” sorusu yöneltilmiş ve bulgular Tablo 6’da sunulmuştur.

Tablo 6. Evde Çocuklara Ait Kütüphane Olup Olmamasına İlişkin Bulgular

Kütüphane	f	Ebeveyn Görüşlerinden Bazıları
Var	4	“Çocuğuma aldığım kitapları onunla beraber oluşturduğumuz kütüphanesine koyuyoruz, istediği kitapları seçiyor ve beraber okuyoruz (K4, E2)”
Yok	10	“Evde bir kütüphanemiz yok, ama aldığımız kitapları çocuğumun odasındaki çekmeceye yerleştiriyoruz (K2)”

Tablo 6 incelendiğinde, ebeveynlerin çoğunluğu (f=10) evde çocukları için bir kütüphane olmadığını, geri kalan ebeveynler ise (f=4) çocuklarına bir kütüphane oluşturduklarını belirtmişlerdir.

SONUÇ VE TARTIŞMA

Bu çalışma 3-6 yaş çocuğa sahip ebeveynlerin çocuklarına resimli çocuk kitabı alırken hangi ölçütleri göz önünde bulundurduklarını belirlemek amacıyla yapılmıştır. Çalışmanın bulguları incelendiğinde, ebeveynlerin çocuklarına resimli çocuk kitabı alırken öncelikle yaşa uygunluğuna dikkat ettikleri, anlatım dili, canlı renklerin olması, resimlerin içeriği, şiddet ve korku öğelerini içermemesi, yazı puntosu ve resim büyüklüğü, kitabın dış kapak ve kâğıt kalitesi, eğitici ve eğlendirici olması, yaratıcılığı desteklemesi ve değer kavramlarını içermesi gibi unsurları göz önünde bulundurdukları görülmüştür. Bu bulgular ebeveynlerin çocuklarına kitap aldıklarında duyarlı davrandıklarını göstermektedir. Çocuklara resimli çocuk kitabı alımında yetişkinlerin tutumu ve bilgisi önemli rol oynamaktadır. Örneğin; yetişkinler seçtikleri kitapların içerik ve biçimsel özelliklerinin çocukların yaş ve gelişim düzeylerine uygunluğundan emin olmalıdır (Arseven ve İnandı, 2000). Güneş’e göre (2000) kitabın, çocukta olumlu duygulara olanak sağlaması için biçimsel özelliklerinin renkli, resimli ve çekici olması gerekmektedir. Fakat eleştirilmesi gereken durum ise ebeveynlerin çocuk kitapları seçerken yaratıcılığı desteklemesi ve değer kavramını içermesi açısından çok dikkat etmediklerini belirtmeleridir. Hâlbuki okul öncesi dönemde çocukların yaratıcılığı en üst düzeyde olmakta ve toplumsal yaşam kurallarını en iyi öğreten değerleri de bu dönemde öğrenmektedirler. Okul öncesi dönemde çocuklara sağlanan etkili materyaller, öğrenmeleri üzerinde olumlu etki bırakmakta ve ilerideki akademik yaşantılarını fazlasıyla etkilemektedir. Jackman (2005), kitapların çocukların sağlıklı bir şekilde gelişmelerinde ve ihtiyaçlarının karşılanması yönünde kul-

lanılabileceğini, kitapların çocuklara dünyayı daha iyi anlattığını ve yeni şeyler öğrenip bir şeyler yaratabilmesine katkıda bulunduğunu belirtmiştir. Bu bağlamda ebeveynlerin çocuklarına kitap seçerken bu ölçütleri de fazlasıyla göz önünde bulundurmaları gerektiği düşünülmektedir.

Ebeveynlerin çocuklarına resimli çocuk kitabı alırken yayınevi ve fiyat konusunu fazla göz önünde bulundurmadıkları görülmüştür. Fakat Kalaycıoğlu (2012) tarafından yapılan araştırmada ise ebeveynlerin çocuklarına kitap alırken fiyatı önemsedikleri görülmüştür. Bu durum örneklem grubunun farklılığından ve kitap endüstrisinin hızla büyümesinden ya da günümüz ebeveyninin daha bilinçlenmesinden kaynaklanmış olabilir. Çalışmanın başka bir bulgusu da ebeveynlerin çocuklarına resimli çocuk kitaplarını nerelerden aldıkları sorusuna vermiş oldukları “kitapçı” yanıtıdır. Ebeveynlerin yarısından fazlası çocuklarına kitapları kitapçıdan aldıklarını belirtmişlerdir. Bu durum ebeveynlerin kitapçılarda daha özgün ve kaliteli yayınların bulunduğunu düşünmelerinden dolayı olabilir. Çünkü kitapların günümüzde her yerde satılıyor olması, kısmi olarak kitap kalitesini ve fiyatını düşürmekte, nitelsiz yayınlara ulaşmamıza sebep olmaktadır. Bu yüzden en sağlam kaynaklar kitapçılar olarak görünmektedir.

Çalışmanın bir başka bulgusu da ebeveynlerin resimli çocuk kitabı alırken çocuklarının görüşlerine başvurdukları yönündedir. Biçici (2006) tarafından yapılan bir araştırmada da ebeveynlerin çocuklarına kitap alırken çocukların görüşlerine başvurduklarını belirtmişlerdir. Tezel Şahin ve Tutkun (2016) yaptıkları araştırmada da ebeveynlerin büyük bir kısmının kitap alırken çocuklarının görüşlerini aldıklarını belirtmişlerdir. Çalışmaların bulguları söz konusu çalışmayı da destekler niteliktedir. Çocukların evde bir kütüphaneye sahip olup olmadıklarına yönelik ebeveyn görüşleri incelendiğinde ise, çocukların büyük bir kısmının evlerinde kütüphaneye sahip olmadıkları görülmektedir. Tuğrul (2002) araştırmasında da ailelerin %73.2'si evlerinde çocuklarına ait bir kütüphane olmadığını belirtmişlerdir. Çocukların kitaba olan ilgilerinin artması ve onlara iyi bir model olmak adına her evde çocuklar için küçük bir kütüphane oluşturmak gerekmektedir. Böylece kitapların çocuğun gözünde değeri artacak ve yaşamın bir parçası haline gelerek, çocukların okuma kültürü kazanmasına katkı sağlayacaktır.

Çalışmanın bulgularına bağlı olarak ebeveynlerin çocuklarına kitap alırken ölçütlerini daha iyi belirlemeleri ve çocuklara yönelik yayınları takip etmeleri gerekmektedir. Ayrıca, çocuklara kitap sevgisini aşılacak adına, her evde çocuklar için bir kütüphane oluşturulmalı ve kütüphane kullanımı çocuklara öğretilmelidir. Farkındalık yaratmak adına, öğretmen ve ebeveynlerin resimli çocuk kitabı seçim ölçütleri karşılaştırmalı olarak araştırılabilir, çocuklarla beraber resimli çocuk kitabı seçimleri etkinliklerle temellendirilerek deneysel çalışmalar yapılabilir.

Kaynakça

Aral N. ve Bulut, Ş. (2001). Anasınıfı öğretmenlerinin çocuk kitaplarıyla yaptıkları uygulamaların incelenmesi, *Çağdaş Eğitim*, 26, 13-19.

- Arseven F. ve İnandı, Y. (2000). *Çocuk kitaplarının çeşitli yönleriyle incelenmesi. I. ulusal çocuk kitapları sempozyumu*. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi ve Tömer Dil Merkezi Yayınları.
- Başar, M. (2013). 60-66 ay aralığında ilkokula başlayan öğrencilerin kişisel öz bakım ve ilk okuma-yazma becerilerinin öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi. *International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 8(8), 241-252.
- Biçici, N. (2006). *Annelerin çocuk kitabı seçimi hakkındaki görüşleri* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Afyon Kocatepe Üniversitesi, Afyon.
- Brookshire, J., Scharff, L. F. V. & Moses, L. E. (2002). The influence of illustrations on children's book preferences and comprehension, *Reading Psychology*, 23(4), 323-339.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak Kılıç, E., Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2011). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem A.
- Creswell, J.W. (2007). *Qualitative inquiry and research design: Choosing among five approaches* (2nd ed.). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Çetindağ, Z. (2011). Okul öncesi çocuk ve resimli kitaplar. (Ed. M. Ulug ve G. Karadeniz), *Okul öncesi ve çocuk* (s. 315-344) içinde, Ankara: Nobel Yayınları.
- Dağlıoğlu, H. E. ve Çamlıbel Çakmak, Ö. (2009). Okul öncesi çocuklarına yönelik yayınlanan hikâye kitaplarının şiddet ve korku öğeleri açısından incelenmesi, *Türk Kütüphaneciliği*, 23 (3), 510-534.
- Güneş, F. (2000). *Çocuk kitaplarının okunabilirlik ölçütleri açısından incelenmesi. I. ulusal çocuk kitapları sempozyumu sorunlar ve çözüm yolları*. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi – TÖMER Dil Eğitim Merkezi.
- Holloway, I. & Wheeler, S. (1996). *Qualitative research for nurses*. Oxford: Blackwell Science Ltd.
- Houser, J. (2015). *Nursing research: Reading, using, and creating evidence* (3rd ed.). Burlington: Jones ve Bartlett Learning.
- Jackman, L. H. (2005). *Early education curriculum. A child's connection to the world* (3rd ed.). Thomsan Delmar Learning.
- Jayasekara, R. S. (2012). Focus groups in nursing research: Methodological perspectives, *Nursing Outlook*, 60, 411-416.
- Kalaycıoğlu, A. (2012). 36-72 aylık Türk ve yabancı çocukların ebeveyn ve öğretmenlerinin resimli çocuk kitabı seçme ölçütlerinin incelenmesi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- MacNaughton, G. & Williams, G. (2004). *Teaching young children, choices in theory and practice*. Australia: Pearson Education.

- Machado, M. J. (2003). *Early childhood experiences in language arts emerging literacy*. Canada: Thomson.
- Mercan, Z. (2015). *Okul öncesi dönem çocuk kitaplarında resimlemenin öğretmen görüşlerine göre incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Bolu.
- Oktay, A. (2007). *Yaşamın sihirli yılları: Okul öncesi dönem*. İstanbul: Epsilon Yayıncılık.
- Sever, S. (2012). *Çocuk ve edebiyatı*. Ankara: Tudem Yayıncılık.
- Streubert, H. J., & Carpenter, D. R. (2011). *Qualitative research in nursing. (5th ed.)*. Philadelphia: Lippincott Williams ve Wilkins.
- Striker, S. (2005). *Çocuklarda sanat eğitimi* (Çev. A. Akın). İstanbul: Epsilon Yayıncılık.
- Tezel Şahin, F. Ve Tutkun, C. (2016). Okul öncesi dönemde anne, baba, çocuk ve kitap, *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 24(5), 2373-2390.
- Tuğrul, B. (2002). 4-10 yaş grubunda çocukları olan ailelerin çocuk kitapları hakkındaki görüşlerinin ve tutumlarının incelenmesi, *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(22), 21-30.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık
- Yılmaz, N. (2003). Türkiye’de okul öncesi eğitim, (Ed. Sevinç, M.), *Erken çocuklukta gelişim ve eğitimde yeni yaklaşımlar* (s.12-17) içinde, İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Yükselen, İ. A. (2015). Yaş gruplarına göre çocuk kitapları. (Ed. Gönen M.) *Çocuk Edebiyatı* (s. 57-72) içinde, Ankara: Eğiten Kitap.